

המלמד

parashatshavua.com

מתכוננים לפרשה

מה בפרשה?

מֹשֶׁה רִבְּנוּ פָתַח אֶת שִׁירַת הָאָזִינוּ בְּבִקְשָׁה מֵהַשָּׁמַיִם וְהֶאֱרָץ לִהְיוֹת עֲדִים לְדַבְּרֵי וּבְבִקְשָׁה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁמַע וּלְהִפְנִים אֶת דְּבָרָיו.

מֹשֶׁה רִבְּנוּ פוֹנֶה לְעַם יִשְׂרָאֵל וּמְבַקֵּשׁ מֵהֶם לְלַמֵּד וּלְזָכֹר אֶת אֱהָבַת הַקַּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל לְאוֹרֶךְ כָּל הַדּוֹרוֹת וְלֹא לִהְיוֹת כְּפוּנֵי טוֹבָה וְלַעֲזוֹב אֶת הַתּוֹרָה . לְמִרוֹת אֱהָבָה זוֹ וְהַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַקַּב"ה בְּשִׁפְעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עִם יִשְׂרָאֵל עֲתִיד לְחַטֵּא "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט" וּלְהַעֲנִשׁ עַל מַעֲשִׂים אֵלּוּ. אַף עַל פִּי כֵן מֹשֶׁה רִבְּנוּ מִנַּחֵם אוֹתָנוּ: " ... כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם וְנִקָּם יִשִּׁיב לְצָרָיו וְכִפֹּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ"

בְּסוֹף הַפְּרָשָׁה מֹשֶׁה אָמַר לְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁמַע לְדַבְּרֵי הַשִּׁירָה וְאִזּוֹ ה' צִוָּה אֶת מֹשֶׁה לַעֲלוֹת לְהַר נֶבֹ, לִרְאוֹת אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן מִשָּׁם וְלִמּוֹת שֵׁם בְּהַר. (הַר צְבִי הָאֲרִיס)

”בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל-גּוֹזְלָיו יִרְחֹף... יִקְחֵהוּ יִשְׁאַהוּ עַל-אֶבְרָתוֹ”

המלמד

מתכוננים לפרשה

שירת האזינו (לב, א-ג)

פרשת השבוע שעבר "ויילך" הסתיימה בהכנות לקראת ברית העדות בין הקב"ה לעם ישראל. הברית היא שירת האזינו המפורסמת. השירה כתובה בצורה מיוחדת בספר התורה "אריח על גבי אריח" בשני טורים צרים. בגלל חשיבותה הרבה של שירת האזינו, בזמן בית המקדש היו מחלקים את השירה לשישה חלקים ובכל שבת, בזמן הקרבת קורבן המוסף של שבת, היו קוראים אחד מהחלקים, ולאחר שש שבתות היו מתחילים מחדש. נלמד על הברית הנכרתת בפרשה.

1. את מי לוקח משה רבנו כעדים לכריתת הברית בין הקב"ה לעם ישראל? (לב,א)

2. מדוע משה רבנו מעיד את השמים והארץ בברית (שתי סיבות)?(רש"י לב,א) שאני מתרה בהם

מובא במדרש תנחומא מדוע דווקא העיד משה רבנו את השמים והארץ: "לפי שהם קיימים לעולם, וישראל קיימים לעולם, לכך הזמננו לעדות, שיקימו ישראל התורה והמצוות. ואם חס ושלום יבטלו, יד העדים תהיה בם בראשונה להמיתם. כתיב: ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה"

מדרש תנחומא מלמד אותנו על גדולתו של משה רבנו ושואל המדרש: "אמר ישעיה (הנביא), שמעו שמים והאזיני ארץ" מה ראה ישעיהו לומר, שמעו שמים.... משה אמר, האזינו השמים. וישעיהו אמר, שמעו שמים והאזיני ארץ. אמר רבי עקיבא, מלמד, פיון שאמר משה את התורה, בשמים היה, והיה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חברו, שאמר, האזינו השמים. וראה את הארץ רחוקה ממנו, ואמר, ותשמע הארץ. אבל ישעיה שהיה בארץ וראה שמים רחוקים ממנו, התחיל לומר, שמעו שמים, ואחר כך, והאזיני ארץ, שהיתה קרובה אליו. (לב,א)

3. משה רבנו מתפלל שדברי הברית יתקבלו באהבה וברצון בעם ישראל. עפ"י הפירוש לפסוק "יערוף כמטר לקחי" מה הקשר בין המטר לתורה?(רש"י לב,ב)

4. למה המשיל משה את התורה ל-"טל" אחרי שהמשילה ל-"מטר"?(רש"י לב,ב)

המלמד

מתכוננים לפרשה

5. משה רבנו פותח בתיאור גדלות הקב"ה וחוזקו ואף על פי כן "תָּמִים פָּעֵלוּ" ומשלם שכר טוב לצדיקים לעולם הבא ולרשעים בעולם הזה. ולמרות זאת עם ישראל חוטא. מה פירוש הכתוב "אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עֹלָם"? (רש"י לב,ד)

6. משה רבנו מצווה אותנו ללמוד את העבר שלנו ולשאול את הזקנים כיצד הקב"ה הוציא אותנו ממצרים ורומם אותנו במדבר: "זְכֹר יְמוֹת עֹלָם (כל מה שהיה מבריאת העולם) בֵּינֵנו שְׁנוֹת דָּר וְדָר שָׂאֵל אָבִיךָ וְיִגְדֶךָ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ". הקב"ה שמר על עם ישראל והביא אותם לכניסה לארץ. כתוב בפסוק "בֵּינֵנו שְׁנוֹת דָּר וְדָר". על מעשיהם של מי צריך ללמוד? הרי כבר נאמר "זְכֹר יְמוֹת עֹלָם"? (רש"י לב,ז)

7. כתוב על הקב"ה שמצא מציאה: "מִצְאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר", מהי אותה "מציאה"? (רש"י לב,י)

8. כתוב בפס' "מִצְאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יֵלֵל יִשְׁמֵן", מה הפירוש "ובתהו ילל ישמן", מהו "ישמן" ומה השבח כאן לעם ישראל? (רש"י לב,י)

9. משה רבנו ממשיך את שמירת ה' על עם ישראל "כַּנְשָׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף....", מה הפירוש "כַּנְשָׁר" למה המשיך את ה' לנשר כאן? (רש"י לב,יא)

10. מה הפירוש "יעיר קינו"? (רש"י לב,יא)

11. כתוב בפס' "פָּרַשׁ כְּנָפָיו יִקְחֵהוּ וְשָׂאֵהוּ עַל אַבְרָתוֹ", מה מיוחד בדרך לקיחת הנשר את בנו? איזו דוגמא מביא רש"י לכך? (רש"י לב,יא)

12. התורה מתארת את השפע הגדול שנתן הקב"ה לעם ישראל: "וַיֹּאכַל תְּנוּבַת שְׂדֵי וַיִּנְקְהוּ דְבַשׁ מִסְלַע וְשֶׁמֶן מִחֶלְמִישׁ צֹר, חֲמַאת בָּקָר וְחֵלֶב צֹאן...". כיצד מתנהג עם ישראל? השלימו: "וַיִּשְׁמֵן _____ שְׁמֵנָת _____ וַיִּטֵּשׁ אֶלּוֹק עֲשָׂהוּ...." (לב,טו)

המלמד

מתכוננים לפרשה

13. ב"תמורה" לחסד הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל, עם ישראל עובדים עבודה זרה שאפילו הגוים לא היו רגילים לעשות כ"כ רע " וַיִּזְבְּחוּ לִשְׂדֵים ... לֹא יִדְעוּם חֲדָשִׁים מִקֶּרֶב בָּאוּ ... " . מה עושה הקב"ה בגלל ההתנהגות של עם ישראל? (ל,ב,כ)

14. התורה מתארת את העונשים שמגיעים עלינו ברגע שהקב"ה עוזב אותנו ולא משגיח עלינו. עם ישראל חוזר להיות כעם ככל העמים ומקבל הן עונשים "טבעיים" והן מלחמות עם הגוים שמנצלים זאת ומכים בעם ישראל ככבשה בין שבעים זאבים "אֲסֹפָה עָלֵינוּ רָעוֹת ... מִזֵּי רָעַב וְלַחְמֵי רֶשֶׁף וְקָטַב מְרִירֵי מִחוּץ תִּשְׁכַּל חָרֵב וּמִחֲדָרִים אֵימָה ... " . הגוים חושבים שהניצחון מגיע בזכותם ובזכות אליליהם ולא מבינים שהקב"ה עשה זאת : "פֶּן יֹאמְרוּ יָדְנוּ רָמָה וְלֹא הִ' פָּעַל כָּל זֹאת" "לו חָכְמוּ יִשְׁכְּלוּ (הגוים הנלחמים בנו) יִבְּיֵנוּ לְאַחֲרֵיתָם" שהרי בברכות בפרשת "בְּחֻקֵּי" נאמר : "וְיִרְדְּפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְבָּה יִרְדְּפוּ " . איזו קללה הפוכה מובאת בפרשה שיותר גדולה מהברכה? (רש"י ל,ב,כט)

15. עפ"י פירוש רש"י לפסוק "כִּי לֹא כְצוּרְנוּ צוּרִים...", היו צריכים אויבי ישראל להבין שמתרחש משהו לא טבעי בניצחון על עם ישראל. מהו? (רש"י ל,ב,לא)

16. למרות שהקב"ה נתן את עם ישראל ביד הגוים, הגוים התאכזרו על עם ישראל הרבה יותר ממה שהיה צריך והקב"ה מבטיח שכל הרעה שעשו לעם ישראל "הֲלֹא הוּא כָּמֹס עִמָּדִי " . מה משמעות הכתוב? (רש"י ל,ב,לד)

17. משה רבנו מלמד אותנו את ההבדל בין עם ישראל הצדיקים שאף על פי שחוטאים, לא יורדים למדרגה של הגוים הרשעים : שעליהם נכתב " כִּי מִגִּפְן סֹדִם גִּפְנָם וּמִשְׂדֵּמֹת עֲמֹרָה (לפי שמעשיהם מעשה סדום ועמורה) עֲנָבָמוּ עֲנָבֵי רוֹשׁ אֲשַׁכְּלֹת מְרֹדֹת לָמוּ (עשב מר ומשקה מר ראוי להם, לפי מעשיהם פורענותם) " והקב"ה עתיד להיפרע מהם "יָדֵי אֲשִׁיב נֶקֶם לְצָרֵי , וְלִמְשַׁנְּאֵי אֲשֵׁלִם" . השלימו : " הֲרַגְנוּ _____ (לאותו הזמן ישבחו האומות את ישראל, ראו מה שבחה של אומה זו, שדבקו בהקב"ה בכל התלאות שעברו עליהם ולא עזבוהו) כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם _____ וְכִפָּר אֲדָמְתוֹ עִמּוֹ (כשעמו מתנחמים ארצו מתנחמת) " (ל,ב,מג)

המלמד

מתכוננים לפרשה

הצווי האחרון של משה לעם ישראל (לב, מד-מו)

1. משה רבנו לא אומר את השירה לבדו: "וַיְדַבֵּר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן", יהושע בן נון משתתף עם משה בדברי השירה שהיה זה יום פטירתו של משה ונטלה רשות מזה ונתנה לזה. מדוע נקרא כאן יהושע בשם "הוֹשֵׁעַ"? (רש"י לב, מד)

2. כיצד מתאר משה את החיבור בין עם ישראל לתורה? השלימו: "כי הוא _____ וּבְדַבְרֵי הַזֶּה _____ עַל הָאֲדָמָה" (לב, מז)

על הפסוק "כי הוא חייבם..." למדנו את המדרש: "פעם אחד גזרה מלכות יון שמד על ישראל שלא יעסקו בתורה. הלך רבי עקיבא וחבריו ועסקו בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו, ואמר לו: הרי אתה מסתכן בעצמך שאתה עובר על גזירת המלך. אמר לו רבי עקיבא: אמשול לך משל למה הדבר דומה? לשועל שהיה מהלך על שפת הנהר, ראה שם דגים רצים ומתחבאים. אמר להם: בואו ולכו אצלי ואטמין אתכם בנקיקי הסלעים ואל תתייראו. אמרו לו: ואתה הוא שאומרים עליך שאתה פקח שבחיות? אין אתה אלא טיפש. כל חיינו אינו אלא במים, ואתה אומר לנו, עלו ליבשה. ומה במקום חיותינו אנו מתייראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה! ואף אנו כל חיינו אינו אלא בתורה, דכתיב: כי היא חייך ואורך ימך (דברים ל כ). ואתה אומר, מסתכן אתה בעצמך? לימים מועטים נתפסו שניהם. אמר לו פפוס לרבי עקיבא: אשריך שנתפסת על דברי תורה. אוי לו לפפוס, שנתפס על דברים בטלים (תנחומא פרשת כי תבא)

ציווי אחרון למשה (לב, מח-נב)

1. משה מסיים את השירה והקב"ה מצווה את משה לעלות אל "הַר הָעֵבְרִים". איזה שם נוסף יש להר? (לב, מט)

2. מדוע הקב"ה מצווה את משה לעלות אל ההר? (לב, מט)

8. הקב"ה מודיע למשה שלאחר שיראה את ארץ ישראל הוא ימות כשם שמת אהרון. מה הסיבה שמשה רבנו לא נכנס לארץ עפ"י הכתוב בפרשה? (לב, נא)

מבאר לנו רש"י על חטאם של משה ואהרון: "על אשר לא קדשתם אותי..." גרמתם לי שלא אתקדש, אמרתי לכם "וַיְדַבְּרֶתֶם אֶל הַסֵּלַע", והם הכוהו, והוצרכו להכותו פעמיים, ואילו דברו עמו ונתן מימיו בלא הכאה, היה מתקדש שם שמים, שהיו ישראל אומרים, ומה הסלע הזה שאינו לשכר ולא לפורענות (בגלל שהוא דומם), אם זכה אין לו מתן שכר, ואם חטא אינו לוקה, כך מקיים מצות בוראו, אנו לא כל שכן"

11

